

BÍRÓSÁGTÖRTÉNET

JUHÁSZ ANDOR (1864–1941)

„A feladat nagysága nem csüggeszti, hanem lelkesíti,
erőinek végső megfeszítésére készíti azt,
aki hivatásának él.”
(Juhász Andor)

2001 óta július 15. a Bíróságok Napja, a bírák és az igazságügyi alkalmazottak ünnepnapja. Ezen a napon az Országos Bírói Tanács Juhász Andor-díjat adományoz a kiemelkedő igazságszolgáltatási tevékenység és a példamutató életpálya elismeréseként bírának és igazságügyi alkalmazottnak.

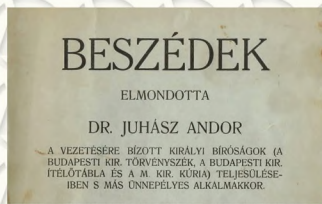
A díj névadója „[...] tudós, pallérozott elme, a pozitív jogszabályok kitünő ismerője és alkalmazója, de emellett mély érzésű ember volt, aki a rideg paragrafusok útvesztőjében is megtalálta mindig a humanumot [...] Juhász Andorban, a bíróban, a szigorú jog, a római jog jus strictum-a, mindenkor egyesült a méltányosság, a jus aequum követelményeivel.” (Eötvényi Olivér, 1942).

Juhász Andor 1864. szeptember 17-én született Kassán. Középiskolai tanulmányait a kassai premontrai főgimnáziumban végezte, jogot a kassai királyi jogakadémián és a budapesti tudományegyetemen hallgatott, jogtudományi doktorrá Budapesten avatták 1887 júniusában. Felesége Fleischer Etelka volt, két fiúk született, Zoltán és István. A Juhász-fivérek irányításával működött Magyarország egyik legjelentősebb nagyvállalata, a Gamma Finommechanikai Gépek és Készülékek Gyára Rt.

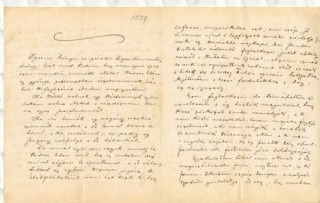
Juhász Andor a joggyakorlatot édesapja ügyvédi irodájában kezdte Kassán. Fleischer Etelkának 1889-ben így írt gyermekkoráról: „Mint megboldogult atyám első fiúgyermeké s a család jövője feje, sok gondot fordítottak nevelésemre [...] A szigorlatokat egy év alatt lettem s mint féljé-meddig kész ember az életbe léptem. Ekkor kezdtem csak eszmélni, ekkor jöttem csak arra a gondolatra, hogy talán mégsem az az ember egyedüli rendeltetése, hogy magába szedje azt a sok okos és bolond dolgot, amit mások a világ kezdete óta összefirkáltak, hogy úgy szóljunk és tegyünk, amint azt mások kívánják és jónak tartják, hanem talán az, hogy élvezzük s boldogan átéljük ezt a rövid földi életet, szóval, hogy a tanulás és a fáradozás csak eszköz, az igazi életcél csak a magunk és mások boldogítása lehet.”

1886. szeptember 4-én lépett a bírói pályára mint a Kassai Kir. Törvényszék joggyakornoka. 1888-ban a Kassai Kir. Járásbírósághoz nevezték ki aljegyzővé, 1890-ben pedig a Miskolci Kir. Törvényszékhez foglalta el a jegyzői állást. 1891-ben a Miskolci Kir. Járásbírósághoz aljárásbíróvá nevezték ki. 1892 nyarán – saját kérésére – visszakérült Kassára, ahol 1893-ban tanácsjegyzőként a Kassai Kir. Ítéltáblához rendelték be. 1895-ben a Kassai Kir. Törvényszék bírása, 1898-ban a Kassai Kir. Ítéltábla elnöki titkára, 1901-ben pedig bírása lett. 1906 decemberében a Kúriához rendelték be, ahol kisegítő, majd előadó bíróként működött öt éven keresztül.

1911. szeptember 4-től négy éven át vezette a Budapesti Kir. Törvényszéket. 1915. július 18-án a Budapesti Kir. Ítéltábla elnökévé nevezték ki. Az ítéltábla munkáját egy évtizeden keresztül irányította:

„Amint a szobrász a műremeket az alakatlan agyagmasszából, úgy formálja ki a bíró is az anyagi igazságot művészi kézzel, fáradtságos értelmi és lelki munkával a per adathalmazából, állandóan szem előtt tartva, hogy nem légüres térbe szerkeszti bele az ítéletét, hanem azzal embersorsot intéz, könnyet szárit vagy fakaszt, szilárdítja vagy megrendíti a jog és erkölcs uralmába vetett hitet és közmegegyőződést.”
(Juhász Andor)

Juhász Andor és családja az 1930-as években. (Juhász Andor hagyatéka)

Juhász Andor születési anyakönyvi kivonata. (Debreceni Járásbíróság)

„Vezetői működésében [...] Jamelllett, hogy lelkes szószólója leszek a bírói kar és a bírósági-személyzet testület és jogos magánérdekeinek, egész lelkemből arra fogok törekedni, hogy a felügyeletemre és vezetésemre bízott bíróságok önzetlen, buzgó és szakavatott munkásságuk révén állandóan részesei maradjanak a jogkereső közönség osztatlan bizalmának és tisztetelének; [...] és [...] hogy bírótársaimnál mindig ébren maradjon a hivatásszeretet és a benső kartársi szellem, hogy azután annak csodatevő erejével vihezzük előre a magyar igazságszolgáltatást a fejlődés merészen emelkedő lejtőjén.”

1925. augusztus 11-én nevezték ki a Kúria elnökévé. Juhász Andor „[...] bírói múltja, törhetetlen jelleme, emelkedett hazafias gondolkodása és reprezentatív alkalmassága kétségtelemre teszik, hogy a kir. Kúria elnöki tiszte az ő személyében nemcsak a bírói kar, hanem az egész jogász társadalom legméltóbb reprezentánsával fog betöltést nyerni s bizonyos, hogy kinevezése osztatlan örömet és megnyugvást fog kelteni.” (Pesthy Pál, 1925) A beiktatási ceremónia alkalmával az új elnök ekként tett tanúbizonyságot bírói hitvallásáról: „En [...] a mi tövises, de gyönyörű bírói pályánkat mindenekfölött szeretem. Szerettem már akkor is, amikor közel négy évtized előtt, mint joggyakornok a kassai kir. törvényszék érdemes elnöke kezébe az első hivatali esküt lettemek a fiatal bírójelöltnek ez a mély vonzalma a jogszolgáltatás iránt az azóta eltelt évek és évtizedek alatt nem csökkent, sőt mint a kedvező talajból kisarjadzott élőfa törzse, folytonosan izmosodott, gyarapodott következetesen a hivatásszeretnek egy-egy újabb évgyűrűjével.” Kúriai elnökként „a civilis jogszolgáltatás irányítását”, a bíróság vezetésével járó, valamint törvényhozói teendői mellett főképp az I. polgári (örökösödési) és a IV. polgári (hiteljogi) tanácsban fejtett ki ítélező tevékenységet.

Bírói méltóságánál fogva 1915. december 7-én a főrendiház tagja lett. A főrendiház, majd a felsőház számos bizottságában közreműködött tagként és elnökként egyaránt. 1930 áprilisában a közélet terén és a bírói pályán szerzett kiváló érdemei elismerésül az I. osztályú Magyar Érdemrend nagykeresztjével tüntették ki. 70. életének betöltésével, 1934 szeptemberében nyugalmba vonult, ám egészen haláláig aktív szereplője maradt a magyar politikai és közéletnek. 1941. szeptember 25-én hunyt el.

Égész pályáján a bírói függetlenség híve volt, szinte nem volt olyan felszólalása, beszéde vagy írása, amelyben ne említette volna meg e fontos intézményt. Így méltán mondták róla kortársai, hogy ő volt a bírói függetlenség „legmegbízhatóbb és legfáradhatatlanabb védelmezője”.

(Vö. BÓDINÉ BELIZNAI Kinga: 150 éve született Juhász Andor, in. Uő (szerk.): A Kúria és elnökei II., HVG-ORAC, Budapest, 2015, 9–56.; EÖTVÉNYI Olivér: Dr. Juhász Andor emlékbeszéd, Budapest, 1934; Juhász Andor, Jogállam, 1934/9–10.; Juhász Andor, Magyar Országgyűlési Almanach 1927–1931, Budapest, 1927; JUHÁSZ Andor: Beszédok, Országos Bírói és Ügyész Egyesület, Budapest, 1935; RUHMANN Emil: Juhász Andor beszédei, Jogállam, 1935/5–6.; Családi fényképek és levelek.)

Szöveg: BÓDINÉ BELIZNAI Kinga, egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

Szerkesztés, grafika és tördelés: MÉGYERI-PÁLFI Zoltán, egyetemi adjunktus, DE ÁJK

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI
HIVATAL

MAGYAR IGAZSÁGÜGYI
AKADÉMIA

